

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Aluari Pelagij de pla[n]ctu eccl[es]ie desideratissimi libri
duo et indice copiosissimo et marginarijs additionibus
rece[n]s illustrati**

Alvarus <Pelagius>

Lugduni, 1517

Quadragesimus [et] vltimus de hac materia ar. est precede[n]tes
articulos. xxxix. tenere [et] predicare [et] defendere [et] no[n] cauillari
[et] malignari in eis. Jbi multis ro[ma]nib[us] ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-29953

Rigesimulnon Ar.

Et qd imperator: si catholicus est: fili' est ecclesie... de iure iur. romani principes. seru' ecclesie: et no dñs. xxiij. q. viij. conuenio: ipse. ibi: quid tibi edm adultera. et doces...

Joan. xxiij a bauarus ro deponitur.

tandem ad eos rediens: vrinam in veritate se per liceras tempore meo dño pape Joan. de tanta temeritate et ma...

Badragesim' et vl.

Primus arti. et prolixus de ista materia est dicitos pcedentes ar. fundantes et manutentes et declarantes dñi pape et romane ecclesie...

Papa vtrumq gladius habet.

In pfecta politia necessestaria.

Principatus civitatis no distinguit a principatu ecclesiastico.

Petrus natur in extrauaganti eiusde pape Joan. que incipit: Fras...

eodē habitu et regula viuūt. Sed oēs christiani religiois eodē signo cōsignant scilicet caractere baptisimi christi. de conse. dist. iiii. quomō. et p hoc distinguunt a quolibet alio homine. ar. ad hoc. q. q. quidā. et de vi. et bone. deri. de. qui. et eisdē legibus subiacent scilicet articulis fidei: pceptis dei. et regulis ecclesie. nec ab istis legibus p aliquē pncipē nec p aliquā legē aliā possunt absolui. quoniam quilibz cuius istius populi si leges istas transgredid scietur et pns nactur debet mori. di. iiii. sacre sunt. et de here. excoicam. rxiij. q. v. §. hinc notandū. siue sit pncipās in hac politia siue subdit. §. oēs christiane religiois sunt eiusdē pncipatus simpliciter. et non fm quidā. quia quicūq pncipet in christiana religione. quocūq officio pncipet. nō pncipatur nisi inquantū est subditus predicti pncipatus legibus. et ad cōseruationē istius pncipatus. et in ministrariū eiusdē pncipat. ad hoc facit. ix. di. iustū. et c. quecūq. r. di. nō liceat. et ita populi christiani vnus est pncipatus simpliciter. cui omnes fm q sunt christiani. subiacent p se necessario. Accidētaliter aut ratiōe extrinsecorū bonoz sunt diuersi pncipatus sub isto pncipatu. quo nunq possunt separari iuste. quia bona exteriora ratiōe quo. ū pncipant. alij pncipes sequunt bona essentialia et naturalia. que per se sunt subiecta isti pncipatu. Et quo pz q pncipat. ciuili nō distinguit a pncipatu ecclesiasticis. co. sicut vna species ab alia sed sicut partes integrales vnus pncipatus. intelligēdo p ciuile pncipatū secularē et potestatem. inter quas partes pncipalissima et superior est ecclesiastica potestas. et hoc est qd christ. dicit in Joā. ne Joan. r. Alias oues habeo que nō sunt ex hoc ouili. et illas oportet me adducere. et seruari ouile. et de bap. licz. §. volētēs. Ecce vnus pncipatus in politia christiana. et vnus pastor. Ecce vnus pncipatus rector et monarcha huiusmodi pncipatus. et fm hoc sunt oēs fideles christi vnū corpus mystici. cuius caput est christus et nos membra eius. vt probat Aug. sup illud euāgeliū. Ego sum vitis vera. Joā. xv. ad hoc facit ad i. col. h. rxiij. q. vij. quē ad modū. et c. p. et. q. v. de ligurib. et de hoc satis. s. Nec pōt dici q christiani sunt vnus pncipatus quantū ad spiritalia. et aliter quantū ad corporalia et temporalia. quia nullus pncipex vel subditus christianus pōt aliquid līcē possidere vel acquirere nisi in eo q militat sub pncipatu christiano. facit ad h. rxiij. q. vij. c. i. h. rxiij. q. i. §. h. illud. in pn. et de b. satis. s. Et q līqdo pz q ciuilitas christiana et politia et quantū ad spūalia et qntū ad tpalia ad eundē pncipatū pnter. et b. clamor tora sacra scriptura. q sumus oēs christi fideles vna cōmunitas et vnus pps. nos et nostra pfecto que nos sectant. vna em fides. et vnū baptisma. et vna ecclesia collectio fidelū. ad Epb. iiii. rxi. q. i. dilectissimi. rxiij. q. i. loquit. de conse. di. f. ecclesia. et de hoc. s. ¶ Vno autē q politia christiana sit simpliciter vna. tunc facile est videre q vnus est pncipex regēs et dirigēs eā. quia vnus politie vnus est pncipex pimus et pcpuus. quia pluralitas pncipatū nō est bona. vt dicit rxi. metaphysice. in vna ergo politia vnū pncipex. vt pie. ca. in apibus. quia diuersitas pncipatū diuisio regni et politicē est. et materia guerre et diuisiois. Mart. rxi. rxi. rxi. Omne regnū et c. rxi. q. i. si ea. Vn ratio Joan. chry. qre turbata fuit hierosolyma cum herode. Mart. h. est. q. ti muerit ne se pntenti et futuro rege adiuuicē certantibus. ipsi pnturbationē inuoluerent. Nec pōt dici q si vnus pncipex in ratiōe finis. et plures in ratione agētis et mouētis. quia sicut clar. s. Metaph. in quolibet genere cause oportet vnū pimum dare ad quod oia posteriora reducunt. et ita oportet in pncipatu christiano esse vnū pimum pncipē regētē et mouētē. siue gubernantē totā politia. facit ad hoc. et q. si. sint legi. p. venerabilē. §. ratio. nibus. Pterea ponere plures pncipēs nō subalternos regētes et mouētes eodē subditos. vnū videt rōne spiritaliū. et aliā rōne temporalū. est facere ordinē illius politie in cōnerū et nō stabile. quia interdū cōtingit pncipē

corporaliū pāpere pugnare. et pncipē spūaliū pphibere illam pugnā. vt tota die contingit inter christianos. Ista ratio optime pbatur. rxi. di. ita dñs. Contingit etiā istos duos dños et pncipes eodem tēpore pāpere diuersa. vt vnus pncipet ire ad agrum. alius ad ecclesiā. que in eodē tēpore nō possunt fieri. et nemo pōt onobis dñis scire. Mart. vi. et Luc. rxi. subaudi corariis. vt no. de peni. di. f. omīs qui odit. sub. §. hoc idē. et de peni. dist. h. nemo pōt. sub. §. romanos. quare sequit ordinē talis politicē et in cōnerū et nō stabile. quod est in cōnerū. fm Ber. nihil inordinari o. do recipit. ar. ad hoc. et de a. rusa. q. rxi. §. h. ideo. q. i. si. ibi. qm et his. Hoc etiā pōt mai. festari et vnus tate finis. Omnes em de ciuilitate christiana ad eundem finē et sub eadē ratione ordinant. scilicet ad gratia. charitatē et vnitatē. que sunt vincula pfectionis in via. ad h. o. l. h. ad Epb. iiii. et ad finale beatitudinē in patria vbi est illa vnitās. de q. ps. cxi. Et vnus participatio eius in idipso. et de qua Aug. nō erit ibi aliqua inuidia disparis caritatis. vbi in omnib. regnat vnitās charitatis. et de q. Reg. Tāta vis charitatis oēs sibi ibi associat. vt bonū qd qis in se non accipit. in alio se gaudeat accepisse. sed cuiuslibet vni fini correspondet vnū agens dirigēs in finē illum. plura em agentia distincta specie et natura nō habētia ordinē adiuuicē nō possunt dirigere ad vnū finē sub vna ratione. ergo in ciuilitate christiana debet esse vnū pimum pncipex dirigēs omnes eiudē politicē ad finē pimum eius. et sicut vnus homo fm Aug. pmo creatus est. vt in eo et ex eo cōstrueret vna creatura. vt. rxiij. q. v. nec illud. h. vnus rector. pncipalis totius illius nature qui eā dō dū car. ad vnū deū q creauit eā. Bē. s. vnde et dñs papa sup omnes infideles recepit potestatem a christo. Joan. vlti. per verbū illud. pascite oues meas. vt laurus superi. declarauit in. rxiij. ar. ¶ Vno q politia christiana est vna. et ei est vnus pncipex regēs et ostendendū est q iste pimus et pncipex pncipex pncipex est summus pontifex. q est monarcha ecclesiasticus. hoc aut pōt ostēdi ex tribus. Pmo ex vna tpoitate legis et totis scilicet saluatoris nostri iesu christi. De cūdo ex dignitate officij ipsius summi pontificis. Tercio ex ordine ipsi ad oēs subditos christianos. Et ex tpoitate iesu christi pncipex nō possimus. nec debemus alij ponere rectorē gregis dominici nisi quem christus posuit. scilicet petrum et successores eius. dixit enim Mart. rxi. petro. Tibi dabo clauēs. et c. et iterū. Tu es petrus. et c. et rursum Joan. vlti. Pascite oues meas. et b. hōi replicauit sibi ter. et de elec. significasti. et de maio. r. obe. solite. vi. q. i. imitare. et fm sanctos hoc fecit christ. vt ostēderet q petrus et successores eius deberēt pascere gregē dominici verbo pditionis. ex tpo cōuersationis. et au. filio tpoialis subditū. sicut christus paut. v. millia hominū. Joan. vi. Mart. rxiij. Dar. vi. Luc. ix. et iterū. iiii. mislia. Dar. viij. Mart. rxi. rxi. dist. §. ecce. Et quo appareret q christus nō statuit petrū rectorē populi sui solū sed spūalia. sed etiā quoad temporalia. hoc probat. rxi. dist. §. i. ¶ Secūdo hoc apparet ex dignitate officij summi pontificis. Summus em pontifex est summus sacerdos. rxi. di. §. i. Sacerdotis autē officij est dignissimū. §. q. i. ipi sū cerdotes. et ideo dignissimo hominū est cōmittēdū. rxi. dist. qui eps. et rxi. di. que ipse. et pba. vij. poli. dicit q officij sacerdotū cōmittēdū est iudicibus. qui ciuitatē regunt. qui digniores sunt in politia. et sic sacerdotū et iudicū eis cōpetunt. ergo summū sacerdotū summo iudici et cōuerso. fm illud logicale. si simpliciter ad simpliciter. et magis ad magis. et marime ad marime. et in Deu. rxi. Si difficile et ambigū et c. et qui si. sint legi. p. vnerabilē. §. ratiōibus. et de hoc satis. s. Deus etiā voluit p sacerdotale dignitatē tpoalē instituire et destituerē. sicut apparet in primo libro regū de samuel et saul. et de hoc. s. dicit. et in signum huius dominij et vicarij sui. mandauit dñs de omnibus leuitis. rxi. q. i. h. s. ita. decimas dari ab omnibus. a quibus nō est exemptus. etiā imperator. nō est

En pncipex regēs politia christiana.

de maio. 7 obe, omnes. xv. q. i. reuertimini. ex de deci. tua nobis fraternitas. et abiaa sicut subditus soluit decimas melchisedech. Beati. iiii. ad Heb. vii. vt. s. dixi. Ite hec co- cluso pbat tali euidentissima ratione scz ex ordine ipsi romani potestatis ad omnes subditos christiani. Quicunq; alicui ex dignitate et officio suo essentialiter et per se co- petit aliquid: competet ei omnia sine quibus illud p:inci- pale et essentialia no pot haberi vel exerceri. vt de hoc ex- pre se legitur et po. ex de offi. del. preera. vbi est casus. facit. xv. q. i. si mo. archas. ff. de re iudi. quida consulebant. Ite in coneris iur. iuris est. dist. viii. quo iure. h. de hoc. ite ac- cessioiu natura seq pgruit p:incipalis. et li. vi. de reg. iur. accessioiu. vbi de hoc. Supradicta ppositio videt simpli- ceter vera. nuc aut summo pontifici in eo qd summus pos- tifer est: debetur essentialiter et p se populu christiani des- duere ad vita virtuosam ad gratia et charitate in via: vt tamde possit peruenire ad gloria in patria. Hoc em est p se de officio summi pontificis. quii sit pastor: et custos prin- cipalis onia gregis. vñ dicit ei: Pascue oues meas. Joan. vñ. vt. s. in p:otimo diri. ergo debent sibi oia sine qbus ista haberi no possunt. Lostar aut q sine cognitioe et coz- rectione moru et infliccione penarum: quibus mali coery- cent et boni quietant: no possunt ciues deduci ad vita vir- tuosam. iiii. di. facte sunt. ergo summo pontifici debet coz- gnoscere de actibus humanis et iudicare et corrigere mo- res et penas infligere. ad hoc facit et de iudi. nouit. et vi- detur ista ratio concludere efficaciter si quis voluerit ea diligenter considerare. Hoc etia ostendit et hoc qd summus pontifex per se vel per alios auctoritate sua instituit oes de ciuilitate christiana p collatione sacramentoru quibz configmant et mununt fideles. de conse. dist. v. nu quid. et distinguunt ab infidelibz. s. q. i. q. quida. ipse etia eicit qñ videtur epedire a comunitate fidelium quos inuirtiles vel no duos videt. iij. q. iiii. engeltruda. r. q. iij. audi deniq. c. nolite. c. nemo. r. iij. q. iij. refecande. et no separar tale a co- munione fidelium soli quoad spiritualia: veru etia quoad temporalia. et de here. c. absolutos. c. excomunicam. S. cre- dentes. xv. q. vi. iuratos. r. r. q. v. pceptum. vñ ipse aperit in terris portas polirie christiane: et nemo claudit: et clau- dit et nemo alii aperit. Apoc. a. iij. talis aut videt habere plenam potestate et pncipatu in poliria: cuius iudicio et imperio quilibet de poliria admittit vel eicit de poliria. Nam quii aliquis de poliria eicit: omnis pncipat? que in poliria illa obtinet: sibi aufertur si simpliciter eicit. vel sibi ad tempus interdicit: si simpliciter no eicit. vnde nul- lus excomunicatus potest iuste aliquod officiu vel prin- cipatu exercere in poliria christiana. vt iuribus p:ime al- legatis: et de hereticis. ad abolenda. S. statumimus. c. i. seq. et de re iudi. ad pbandū. et de imu. ecclie. aduersus. S. pez- nul. et vlti. et de elec. venerabile. S. sunt em. ibi: Excomuni- catio publica. Et ideo qui concedit summū potis- ficem habere plenitudinē potestatis in spūalibus: conce- dunt ipsam necessariū habere plenitudinē potestatis in temporalibus et copotialibus. Nā totus homo christianus spūalis est. vnde dñs in Joane. Joan. iij. Nisi quis renat? fserit ex aqua et spūsancto et. et de bap. debitu. de conse. di. iiii. fili? del. et. c. no dubito. homo em renascit in baptilis- mo: et induit nouū hominē qui fm spiritū est: et eruit vere rē hominē qui fm carnē est. fm sententiā Pauli ad Epb. iij. q. cuapiopter totus est de foro et iurisdicōe noui ho- minis: qui est fm spiritū ipse et oia que possidet: quia non possidet ea nisi ad talē vitā que est fm spiritū. et ideo chri- stiani volētes carnaliter viuere fm veterē hominē: cogū- tur violenter vel cogi debēre: quo christiana religione professi sunt: viuere fm spiritū. ar. ad hoc. r. iij. q. iij. displi- cet. c. no inuenitur. c. si ecclesia. et. q. v. ad fidem. et. c. si vos. r. iij. q. i. c. si. Et quibus apparer monarchiam ecclesiasticā qui summus potifex: esse primū et summū pncipē regē: tem totam poliria christiana plene quoad omnia: licet immediatius regat. spiritualia tanq; digniora et pncipi-

palia: a. mediatius autē temporalia et extrinseca tanq; vi- lioza et minus pncipalia per rectores et dños tempo- ras: lea: qui sunt renati ex aqua et spiritūsancto. als non possent habere pncipatu in poliria christiana. ar. ad hec. liij. dis- nulla officia. et de iudicis: quum sit. et. c. et speciali. Lofere igitur deus gratia in baptilino. et in clementi. de summa trini. fidei. et de bap. maiores. S. illud. per que pot quis acquirere prudentia et sapiētia ad regendū populū chris- tianū. Et puris aut naturalibus nullus potest acquirere virtutes que sufficiant ad regendū populū dei: quum virtutes sine charitate sint informes. q: si tradidero coz- pus meum et c. i. ad Cor. r. iij. s. q. i. vide. de peni. dist. ij. s. cui- denter itaq. et de renun. h. quū pudem. S. poyro. vnde et Augusti. Vbi enim deest agnitio eterne et incomutabilis veritatis: falsa est virtus: etiam in optimis moribz. r. r. iij. q. i. s. et his. Charitatem autem creatam infundit deus p se et per gratiam suam: quia ipse charitas increata. quia deus charitas est et c. s. Joā. iij. quare catholice et virtuos se regere populū a solo deo est: quū ad hoc virtutes mor- rales quas ex pncipis nature per consuetudinē acquis- rere possumus. dist. i. mos autē. no sufficiant. optime facit ad hoc. r. iij. q. iij. si no ex fidei merito. in prin. licet possint sufficere ad regendum populū gentile: qui no regitur ad finem supnaturalē. nam fm Hiero. romani virtutibus pmeruerunt imperiū. r. r. iij. q. i. c. omnes deinceps. S. et his. sed glos. ibi intelligit virtutibus politicis: no theolo- gicis: que sine charitate habentur. vnde et virtus pro fos- titudine ponitur. ff. de alea. quibus. vera autē virtus theo- logica apud infideles esse non potest. r. r. iij. q. i. s. sana. vñ in collationū lib. Joan. cassi. in collatione de castitate. dis- cit ibi ch:emon sanctus pater: qd scz quasi copotalem co- tinentia potuerunt habere antiqui philosophi morales: sed castitatem no scz que est mentalis. r. r. iij. q. v. de pudis- citia. vnde quū Zopyrus physiognom? Athenis de So- crate philosopho dixisset: Ecce oculi corruptorū pueroz: et discipuli socratis irruescent in illuz aduenā philosophū propter iniuriam dictam de magistro suo: ait Socrates: Parcite sodales: verum quidē dixit: sed contino. q. d. in- clinor: ad hoc: sed vinco me. Et in signum virtuosē regen- di reges catholici inunguntur et benedicunt per pontifis- ces inuocando super eos gratiam spūsancti. ad ostendē- dum qd sine speciali dono spūsancti no sunt sufficientes regere populū sanctum dei. et de sacra vnc. c. s. man. et. s. quia do. r. ij. q. vñ. S. item quū balaam. h. item quum dauid. Parer ergo ex ista dictio: qd dispositio ad oes pnci- patus polirie christiane vna est comunis: scz baptilimus: qd constituit hoimē intra poliria christiana. Sūt aut in polis- tia christiana multi pncipat? particulares habētes ordi- nē sub vno pncipatu totali: et io non est mirū si aduersus stiana pncipat? ordinatos adinuicē requirant diuerse disposi- tiones ordinate. ar. ad hoc. l. r. r. di. singula. vñ in rege rez pncipas- quirit prudentia: qd est recta ratio agibiliū. vñ. iij. Regū. iij. perijt Salomō a dño: Dabis seruo tuo coz docile: vt iudic- ticalas care possit ppz tuū: et discernere iter bonū et malū. Eccl. i. res. f. Rex inspiciet dispder pplm suū. In platis do ecclie: qd pncipat? est altior: requirit prudentia de agēdis. r. r. iij. dist. s. i. et. c. pet? et sapiētia de diuinis. r. r. vi. di. S. ecce. r. iij. dist. sit recto: Et ideo sicut in cōsecratioe epoz requiritur ab eis an scūt nouū et verū testamētū. r. r. iij. di. oēs psallētes ita regit ab eis an scūt disponere domui sue. ad Timo- the. iij. cl. vj. di. s. i. vbi de hoc. et de vtr. qz reqre. r. r. iij. dist. qd eps. Un platio solū exercēt vitā cōtemplatiua: verū etia actiua. r. r. vi. di. si quis. et de renū. nisi. S. nec pytes. ex plo saluato: is nostri qui qñq; ascēdebat in monte solus oras- re. Dar. vii. et Luc. vi. p quod significat cōtemplatio fm Bedā. ibi: et qñq; de se debebat ad capellria ad pdicandū tur- bis. vñ Lucas: Descēdēs iesus de mote stetit in loco cape- stri. Lu. vi. p qd significat actio. et apls. i. ad Timorb. iij. lo- quens de plato ait. si quis aut domi sue pesse nescit: quō ecclie dei diligentia habebit? q. d. nullo mō. r. lvi. di. S. nei-

Ex puri- re virtutes sine charitate sunt informes. q: si tradidero coz- pus meum et c. i. ad Cor. r. iij. s. q. i. vide. de peni. dist. ij. s. cui- denter itaq. et de renun. h. quū pudem. S. poyro. vnde et Augusti. Vbi enim deest agnitio eterne et incomutabilis veritatis: falsa est virtus: etiam in optimis moribz. r. r. iij. q. i. s. et his. Charitatem autem creatam infundit deus p se et per gratiam suam: quia ipse charitas increata. quia deus charitas est et c. s. Joā. iij. quare catholice et virtuos se regere populū a solo deo est: quū ad hoc virtutes mor- rales quas ex pncipis nature per consuetudinē acquis- rere possumus. dist. i. mos autē. no sufficiant. optime facit ad hoc. r. iij. q. iij. si no ex fidei merito. in prin. licet possint sufficere ad regendum populū gentile: qui no regitur ad finem supnaturalē. nam fm Hiero. romani virtutibus pmeruerunt imperiū. r. r. iij. q. i. c. omnes deinceps. S. et his. sed glos. ibi intelligit virtutibus politicis: no theolo- gicis: que sine charitate habentur. vnde et virtus pro fos- titudine ponitur. ff. de alea. quibus. vera autē virtus theo- logica apud infideles esse non potest. r. r. iij. q. i. s. sana. vñ in collationū lib. Joan. cassi. in collatione de castitate. dis- cit ibi ch:emon sanctus pater: qd scz quasi copotalem co- tinentia potuerunt habere antiqui philosophi morales: sed castitatem no scz que est mentalis. r. r. iij. q. v. de pudis- citia. vnde quū Zopyrus physiognom? Athenis de So- crate philosopho dixisset: Ecce oculi corruptorū pueroz: et discipuli socratis irruescent in illuz aduenā philosophū propter iniuriam dictam de magistro suo: ait Socrates: Parcite sodales: verum quidē dixit: sed contino. q. d. in- clinor: ad hoc: sed vinco me. Et in signum virtuosē regen- di reges catholici inunguntur et benedicunt per pontifis- ces inuocando super eos gratiam spūsancti. ad ostendē- dum qd sine speciali dono spūsancti no sunt sufficientes regere populū sanctum dei. et de sacra vnc. c. s. man. et. s. quia do. r. ij. q. vñ. S. item quū balaam. h. item quum dauid. Parer ergo ex ista dictio: qd dispositio ad oes pnci- patus polirie christiane vna est comunis: scz baptilimus: qd constituit hoimē intra poliria christiana. Sūt aut in polis- tia christiana multi pncipat? particulares habētes ordi- nē sub vno pncipatu totali: et io non est mirū si aduersus stiana pncipat? ordinatos adinuicē requirant diuerse disposi- tiones ordinate. ar. ad hoc. l. r. r. di. singula. vñ in rege rez pncipas- quirit prudentia: qd est recta ratio agibiliū. vñ. iij. Regū. iij. perijt Salomō a dño: Dabis seruo tuo coz docile: vt iudic- ticalas care possit ppz tuū: et discernere iter bonū et malū. Eccl. i. res. f. Rex inspiciet dispder pplm suū. In platis do ecclie: qd pncipat? est altior: requirit prudentia de agēdis. r. r. iij. dist. s. i. et. c. pet? et sapiētia de diuinis. r. r. vi. di. S. ecce. r. iij. dist. sit recto: Et ideo sicut in cōsecratioe epoz requiritur ab eis an scūt nouū et verū testamētū. r. r. iij. di. oēs psallētes ita regit ab eis an scūt disponere domui sue. ad Timo- the. iij. cl. vj. di. s. i. vbi de hoc. et de vtr. qz reqre. r. r. iij. dist. qd eps. Un platio solū exercēt vitā cōtemplatiua: verū etia actiua. r. r. vi. di. si quis. et de renū. nisi. S. nec pytes. ex plo saluato: is nostri qui qñq; ascēdebat in monte solus oras- re. Dar. vii. et Luc. vi. p quod significat cōtemplatio fm Bedā. ibi: et qñq; de se debebat ad capellria ad pdicandū tur- bis. vñ Lucas: Descēdēs iesus de mote stetit in loco cape- stri. Lu. vi. p qd significat actio. et apls. i. ad Timorb. iij. lo- quens de plato ait. si quis aut domi sue pesse nescit: quō ecclie dei diligentia habebit? q. d. nullo mō. r. lvi. di. S. nei-

b v

his opus habet. **Mar. c. i.** **Dart. r. i.** **Zuc. r. i.** **Joan. r. i.**
 ergo tamq̄ dñs illa animalia petebat: & sicut sua. Verba
 aut̄ meū & suū dominiū sapiūt. vt legit̄ & no. dist. vii. quo
 iure. **Fr̄e legit̄ dñs demones misisse in porcos:** qui statim
 precipitauerunt se in mare: nec tamē dñm porcorū requisit̄
 uitrimo qui pascebant porcos fugerunt & nuntiauerūt
 in ciuitatē. **Dar. v.** **Dart. vii.** **Zuc. viii.** **Fr̄e Dart. vlt.**
 Data est mihi omnis potestas in celo & in terra. glo. ci q̄
 fuit in dno: tuus & crucifixus. et de hoc etiā. s̄. **Fr̄e Aug. ii.** de
 ciui. dei. c. r. i. **Fr̄e Aug. ii.** dicit q̄ sine iustitia nō pot̄ regi
 respublica. **Fr̄e Aug. ii.** iustitia nō est vbi christus nō est rector:
 et sic respublica nō est recta & vera: cuiusmodi debet esse
 populi christiani res in q̄ spectat de iure gubernatio ad
 papam q̄ est christi vicarius. et sic papa vtriq̄ potestate
 immediate a deo habet. ad h̄ fuit allegatū. s̄. r. i. i. q. i. vbi.
Fr̄e Aug. ii. error: est Valdensū hereticorū: uel successores
 apostolorū sc̄z pape & platis ecclesiasticis repugnare do:
 minū in rēpōtibz: nec eis licere habere diuitias rēpō:
 rales. vnde ecclesiā dei & successores apostolorū veros p̄:
 latos ecclesie dei dicunt fuisse vsq̄ ad syluestrū: a cui⁹ rē:
 pote facta donagione sibi & ecclesie p̄ constantinū imperat̄:
 toz̄ dicitur romanā ecclesiā que modo est: que fm ipsos
 nō est: decessisse. Nam int̄m ecclesiā esse dicit: in quantū p̄
 successores apostolorū fuit continuata vel reparata. Qui
 error destruitur. r. i. q. i. quasi p̄ totū. nā clerici & epi secula
 res & in om̄i cōmuni & in speciali pp̄tū habere possunt:
 vt in c. illius questionis. r. i. q. vii. c. i. h̄. r. i. q. vii. cō:
 demioz̄. r. i. q. i. s̄. s̄. Ad de hic quod scripsit. l. viii. ar. s̄. i. ḡ:
 tur. s̄. insup qd̄ dicit. **Fr̄e Aug. ii.** q̄ diuitie & dñia tē:
 pōalia habentibus ipsa non formaliter aut casualiter: sed
 occasio cupiditatis sunt & vitiosus quodammodo aie. & **Fr̄e**
domus in canone: Amoiē pecunie quasi materā cūctō:
 criminū fugiant. r. i. q. di. his igit̄. facit. l. r. viii. disti. quid
 aliud. **Palea est.** vnde **Amb. in li. de officijs dicit:** **Feralis**
inquit auaritia: illecebrōsa pecunia: que habētes cōtami:
 nat: nō habentes nō inuau. esto t̄m q̄ aliqui iuuet pecunia
 inferioz̄: qd̄ ad alios sit ille. copiosior: q̄ habet. nūquid
 idcirco melior: q̄ habz quo plerūq̄ honestas admittit.
Fr̄e Ber. de colloquio simonis & iesu dicit: **Hec fugiēs**
darū diuitiarū p̄cipua causa: est q̄ vtr̄ aut nūq̄ sine amoz̄
 re valeat possideri. limosa siquidē et glutinosa nimis nō
 modo exerior: verū etiā interior: substantia nostrā videt:
 & facile cor humanū oibus que frequēt̄ adheret. **Fr̄e Aug. ii.**
Aug. s̄. p̄. c. r. i. Nō sunt iste vere diuitie: que mēdicitas.
 quia quāto magis crescut: crescit inopia auaritie. r. i. q. vii.
 di. sicut. r. i. q. i. i. i. quid dicit. nō sunt vere diuitie que plus
 augent cupiditatē ei qui eas possidet. **Fr̄e Aug. de lapsu**
mundi. In diuitijs nihil tam cauendū est q̄ supbie mo:
 dus. qui em̄ nō habet diuitias: nō habet amplissimas fa:
 cultates: nō habet vnde se extollar. **Idem de verbis dñi.**
 Nihil em̄ sic est qd̄ generet superbiā: sicut diuitie. **Omne**
granū: omne germē habet vermē suū. vermīs diuitiarū
 superbia est. **Fr̄e Breg. i. moral.** Solet inquit rerū abun:
 dantia tanto a timore diuino mentē soluere: quāto hanc
 erigit diuersa cogitare. Nam dum foris p̄ multa distrahif:
 h̄re in int̄inis sicā phibet. **Idē in homilia sup̄ illud Lu.**
vii. Et̄te qui seminat. Si nos inquit vobis spinas diuis:
 tias significare dicemus: ad credendū nobis. mēs fo: si
 tan vestra dubitaret. vnde & idē dñs p̄ senetip̄suz dignas
 tus est exponere qui dicebat. q̄s vniq̄ mihi crederet: si spi:
 nas diuitias interpretari voluissent: maxime quū ille p̄:
 gantisse delectet: & tamē vere spine sunt: q̄ cogitationū
 suarū punctionibus mentē lacerāt. & dñ vsq̄ ad peccatū
 p̄trahunt: quasi in sicco vulnere cruentant. **Fr̄e Aug. de**
lapsu mundi: diuitie ipse q̄s putatis plenas esse deliciaz̄:
 pleniores sunt periculo: um. **Fr̄e Amb. in li. de officijs**
tractans illud Dart. r. Nolite possidere aurū & argen:
 tum nec pecuniā. Velut face pullulantē in pectoz̄ibus hu:
 manis succēdit auaritiā. **Sup̄ eundē quoz̄ sermone.**
Thyso. homilia. r. r. i. Non dixit nolite accipere aurū: sed

si aliunde possibile est accipere: fugite hanc perniciosam
 egritudine: etēni multa per hoc emendabat. **Fr̄e Thyso.**
 sup̄ **Dart. homilia. l. i. i.** Nihil ita extinguit cupiditatis
 sitim: sicut desistere a lucrādi cōcupiscētia: sicut amaram
 cholera abstinentia & euacuatio. facili⁹ em̄ est hoies extinḡ:
 tes volare: quā adiectione pluris quiescere facere deside:
 riū. **Fr̄e Aug. li. lxxiiij. questionū.** **Charitatis venenum est**
spes adipiscendoz̄ū temporalū. **Predicte originalia aliq̄**
a. vbi. s̄. **Fateo:** aut̄ vsq̄ huc posui etiā cum multis alijs
 originalibus paup̄tatis. s̄. in. ij. parte. s̄. hoc aut̄ preceptū.
 in p̄in. in ar. lxx. **Unde et in antiqua legēda beati s̄ylue**
stri legitur q̄ in donatione facta sibi a constantino: audis
 ta est vox angeloz̄ū in aere dicentū: **hodie in ecclesia ves**
nenum effusum est. de quo constantino dicit **Hiero.** q̄ ab
 ipso vsq̄ ad presens tempus ecclesiarū rapine et totius
 orbis discōdia secuta est. **Verū tamen quia fm theodorū**
in collatione de necē sanctorū: in li. coll. **Joan. cassi. dicit q̄**
diuitie sunt medie inter bonum & malū: quia nec simpli:
 citer bone: nec simpliciter male. ideo ecclesia & clerici nō
 phibent habere: quia debent & possunt eas vtiliter dispē:
 sare: & cōstab auaritia eleuare. ad hec. r. i. q. ii. aurū habet
 ecclesia. r. r. di. hoc aut̄ scripsimus. r. r. i. q. v. fm **Abapoz**
stoli. lxxviij. dist. nō satis diues Zacheus: sed bonus: quia
 aliena restituit: & de remanentibus largas elemosynas fe:
 cit. **Zuc. r. i.** **Fr̄e ad propositū redeundo:** in argu:
 mentū superioritatis & dominiū pape ad imperatoz̄ē poss:
 unt induci exēpla ethnicoz̄ū regum & imperatoz̄ū. **Scri**
bit em̄ magister Petrus manducato: in historijs: **Alexan**
dram macedonē monarcham orientis habuisse in visioe
de Joiada summo pōtifice iudeoz̄ū: vt ipsi tamq̄ superio:
 ri et digniori honore deferret. **Propter quod quū dicitur**
Alexander in iudeā veniret cū proposito destruēdi et hui
milliandi iudeoz̄: post dicitur visionē in itinere habitā ipso
appropinquante hierusalē: **Joiadas pontifex a deo in vis**
sione instructus cum reliquis sacerdotibus in pontificas
libus Alexandro extra ciuitatē occurrit. **Qui alexander**
vt ipsum vidit pontificibus ornātū & cidarim vbi erat
scriptum nomē dei tetragramaton fm legē in fonte pō
tificis: statim de equo descendit: dignissimēq̄ antistitē ves:
 nerat: est: nomēq̄ adorauit diuinū. **Quū autē p̄ncipes**
eius admirarentur quod imperatoz̄ fecerat. **Rūdit q̄ nō**
ipsum adorasset: sed deum cuius p̄ncipatū teneret: & vis:
 ces gereret: & in somnis p̄dicē deum in tali habitu cōspes:
 sisset: qui & iusserat ei de asia cōfiderē: ad cuius aspirauē:
 rat monarchiam. **Veniēs igit̄ cū Joiada in hierim:** **tem**
plū marimis honorauit donis. **Barbaricamq̄ contra iu**
deos feritātē deponens: ipsos ab omni exemit tributo ac:
 libertate donauit. p̄pter quā causam prosperatū est eius
 imperiū. **Simile legit̄ de Torila rege vandalo:** um circa
Leonē papā in anno dñi. ccccij. vt habet ex chronicijs sum
moz̄ū pontificum. qui **Leo papa veniēs de vbe:** occurrit
 eidem **Torile in planicie loge:** **ardie quā flāmātū gladio**
crudeliter deuastabat. **Et ex visioe quā habuit Torila de**
eodē papa de eā descendēs pape reuerentiā fecit. & papa
 sibi em̄ pp̄tū & placabilē inuenit. **Ad cuius p̄ces a feritas**
te desinit: & de italia recessit. **Sed de Pompeio imperato**
re ab eodem petro in historijs contrariū scribit. **Quū em̄**
intraisset hierusalē: non exhibuit templo & pontifici reue:
 rentiam debitam: sed de porticibus templi stabulū fecit
 equis suis. **Qui quum semper in bellis victor: ossilimus**
fuisse: et tunc hostibus semper succubuit. **Ad hoc etiā fas**
cit qd̄ dicit papa Helasius anastasio imperatoz̄. r. c. vi. dist.
duo sunt in si. **Quippe quū videas regū colla & p̄ncipū**
submitti genibus sacerdotum: & osculata eos dextra & c.
Fr̄e Tres etiam imperatoz̄es tradunt historie preter Impera
alios sup̄ alios gloriofos fuisse: et in pace quiescisse in ses toz̄es
 nequite bonaz̄: deo fuerit deuoti & eccl̄ie subiecti. **P̄im⁹ deo de**
constantinus a syluestro baptizatus: q̄ quātū magnificaz̄: uoti be:
 uir ecclesiā habet. r. c. vi. dist. **constantinus. etiā quātū deuot⁹ nū sine**
habet. r. c. vi. dist. in scripturis. vbi sic dicit. **In scripturis nar**
so: r. i.

Papefa
 perioz̄:
 ras ethy
 nicoz̄ res
 gū exem
 ple ostē
 ditur.

ratur imperato: Constantinus dixisse: vere si pprijs oculis vidissem sacerdotē dei aut aliquē eorū q̄ in monachico habiti circumamicti sunt: peccantē chlamydē meā spoliare & cooperire eūne ab aliquo videre. habet etiā. r. q. s. sacerdotibus. de quo constantino dicit ibi papa Greg. q. quū libellos p̄ra epos accepisset accusatiōis: cōuocauit epos accusatos: & in p̄spectu eorū libellos quos acceperat incidit dicens: Ite & inter vos causas disponite: q̄ dignū nō est: vt nos iudicem⁹ deos. In qua sententiā magis sibi et humilitate: q̄ illis p̄stitit et reuerētia impensa. Ante eū quippe in republica pagani principes fuerunt: q̄ verū deū nescientes: deos ligneos & lapideos colebant: & tamē eorū sacerdotib⁹ honorē maximū tribuebāt. Quid ergo mirū si christianus imperato: veri dei sacerdotes honorare eorū sacerdotibus nouerunt: qui dñs ligneis & lapideis seruiebāt. Ad istā materiā facit et̄ de immu. eccle. nō minus. l. r̄iso. Secundus fuit iustianus: qui ecclesiā scē Sophiē constantinopoli & alias ecclesias munificē legib⁹ sacris & sumptibus amplis & firmis dogmatibus fidem catholicā corroborauit. p̄pter quod victoriosus temp̄ extitit. vt et̄ titulis qui sibi adscribunt et̄ gentibus & p̄uincijs quas sibi subiecit imperio declaraf in principio codicis. Tertius fuit Carolus magn⁹: de quo. l. iij. di. hadrianus papa. ¶ Et ecōtra fuerunt alij tres imperatores christiani: qui inter alios truculētiōes p̄secutores fuerūt ecclesie: qui mala morte finierūt. Prim⁹ fuit Iulian⁹ apollinaria: de quo. r. q. iij. iulianus. qui transuerberatus lācea mercurij militis iā mortui sibi apparentis occubuit. vt legitur in vitis patrū. Secundus Valens. de quo. j. dicef. Tertius Fridericus sc̄ds qui ab Innoctio. iij. deposit⁹. et̄ l. vi. de re iud. ad apostolice. Et etiā christus cuius uisces plenarie papa gerit: uerus etiā fuit dñs tēporalis ap̄paret et̄ eo qd̄ dicit magister in historijs: r. Amb. & Inno. iij. q. quū in die natiuitatis christi Octauianus cesar augustin⁹ in meridie in secreto suo cubili a sibylla tyburtina de cultu diuino: & quis uerus deus esset in hoc mūdo interrogat⁹. Quum dicta sibylla oraculo se dedisset: apparuit circa solē circulus aure⁹: & in medio circuli uirgo pulcherrima puerū gestans in gremio. Tunc sibylla inquit: respice imperato: Quū autē cesar stuperet uel dñm uocaret: audiuit uocē de celo dicentē: Hec est ara celi. dixitq̄ et̄ sibylla. Hic puer maior est re: idē ipsum adora. qd̄ fecit. Tūc p̄cepit ne quis uel deū ipsum adoraret uel dñm uocaret. ¶ Scribit etiā p̄ Innoct. iij. q. quū imperato: Fridericus a summo pontifice recepit coronā: simul & recepit ens fem in uagina: sed imperato: tūc ipsum. uide qd̄ scripsi. j. l. vij. ar. §. sed de p̄fecta. & illud. etiā euaginat et̄ uibrat: ad insinuandū suū ministeriū a papa procedere: & executionis officij post coronā. Quē ensē accepit petrus a christo quū dixit: Conuerte gladiū tuū in locū suum. Mart. r. vi. vbi Innoct. no. q. nō d̄. ut ab hęc: sed coquerit. ad defignādū q̄ ecclesia eo qñ uoluerit possit uti. unde dicit tuū. que etiā est sententiā Augustini cōtra faulstū: vbi dicta uerba p̄tractat. sicut etiā exponunt p̄ Archidiacono. magistrus meū dicta uerba. r. iij. q. vij. §. s. i. b. i. Conuerte gladiū tuū in uaginā & c. vbi dicit. est ergo iustus seruare nō abijcere: & ita uidef q̄ ecclesia adhuc habeat gladiū materialē. s. ar. cōtra. r. iij. q. ij. Inter hec. ibi: gladiū nō habet nisi spirituale: quo nō occidit. sed uiuificat. sed glo. ibi dicit sup̄ illud. gladiū nō habet quoad executionē. hoc ideo dico: q̄ imperato: habet illud a papa Joā. Ite coporalia ex spiritualibus dependēt: sicut corpus ex aia: quia nec mortū habet nisi ē anima. unde corpus est organū aie ad operā dum: vt philosophi tradunt. sicut ergo anima uirtutis corpus: vt instrumento: sic summus pontifex se habet ad imperato: vt spirituale ad tēporale: & uirtutis officij imperato: vt instrumento. ad hec faciunt. r. vij. dist. ecclesie mee. & c. victo. r. iij. q. v. p̄ncipes. Ite sicut angeli maioris uirtutis sunt q̄ orbis: & nobilitatis nature. & mouens excellē

Imperatores christiani: qui mala morte finierūt. Prim⁹ fuit Iulian⁹ apollinaria: de quo. r. q. iij. iulianus. qui transuerberatus lācea mercurij militis iā mortui sibi apparentis occubuit. vt legitur in vitis patrū. Secundus Valens. de quo. j. dicef. Tertius Fridericus sc̄ds qui ab Innoctio. iij. deposit⁹. et̄ l. vi. de re iud. ad apostolice. Et etiā christus cuius uisces plenarie papa gerit: uerus etiā fuit dñs tēporalis ap̄paret et̄ eo qd̄ dicit magister in historijs: r. Amb. & Inno. iij. q. quū in die natiuitatis christi Octauianus cesar augustin⁹ in meridie in secreto suo cubili a sibylla tyburtina de cultu diuino: & quis uerus deus esset in hoc mūdo interrogat⁹. Quum dicta sibylla oraculo se dedisset: apparuit circa solē circulus aure⁹: & in medio circuli uirgo pulcherrima puerū gestans in gremio. Tunc sibylla inquit: respice imperato: Quū autē cesar stuperet uel dñm uocaret: audiuit uocē de celo dicentē: Hec est ara celi. dixitq̄ et̄ sibylla. Hic puer maior est re: idē ipsum adora. qd̄ fecit. Tūc p̄cepit ne quis uel deū ipsum adoraret uel dñm uocaret. ¶ Scribit etiā p̄ Innoct. iij. q. quū imperato: Fridericus a summo pontifice recepit coronā: simul & recepit ens fem in uagina: sed imperato: tūc ipsum. uide qd̄ scripsi. j. l. vij. ar. §. sed de p̄fecta. & illud. etiā euaginat et̄ uibrat: ad insinuandū suū ministeriū a papa procedere: & executionis officij post coronā. Quē ensē accepit petrus a christo quū dixit: Conuerte gladiū tuū in locū suum. Mart. r. vi. vbi Innoct. no. q. nō d̄. ut ab hęc: sed coquerit. ad defignādū q̄ ecclesia eo qñ uoluerit possit uti. unde dicit tuū. que etiā est sententiā Augustini cōtra faulstū: vbi dicta uerba p̄tractat. sicut etiā exponunt p̄ Archidiacono. magistrus meū dicta uerba. r. iij. q. vij. §. s. i. b. i. Conuerte gladiū tuū in uaginā & c. vbi dicit. est ergo iustus seruare nō abijcere: & ita uidef q̄ ecclesia adhuc habeat gladiū materialē. s. ar. cōtra. r. iij. q. ij. Inter hec. ibi: gladiū nō habet nisi spirituale: quo nō occidit. sed uiuificat. sed glo. ibi dicit sup̄ illud. gladiū nō habet quoad executionē. hoc ideo dico: q̄ imperato: habet illud a papa Joā. Ite coporalia ex spiritualibus dependēt: sicut corpus ex aia: quia nec mortū habet nisi ē anima. unde corpus est organū aie ad operā dum: vt philosophi tradunt. sicut ergo anima uirtutis corpus: vt instrumento: sic summus pontifex se habet ad imperato: vt spirituale ad tēporale: & uirtutis officij imperato: vt instrumento. ad hec faciunt. r. vij. dist. ecclesie mee. & c. victo. r. iij. q. v. p̄ncipes. Ite sicut angeli maioris uirtutis sunt q̄ orbis: & nobilitatis nature. & mouens excellē

tius moto: & agens melius patiēte. & actus nobilio: potētia: vt p̄bat p̄bs. jr. meraph. & Aug. sup̄ b̄en. ad literā: sic papa sed imperato: habet ipsum mouedo in ipsum agēdo. Et sicut deus cuius potētia efficaciter oia gubernatur: quia potat omnia uerbo uirtutis sue. aq̄. Deb. j. quod quidē facit mediātibus angelis: qui sunt sp̄uales substātie. vt tradit Aug. in. iij. de ciui. dei. sic & papa p̄ imperato: re. et hoc satis ap̄te: quū ex parte prime cause summi deie cuius uices gerit in terris. et̄ vt ecclē. bene. c. j. r. q. pars te bono: sp̄ituū quib⁹ mediātib⁹ hui⁹ dū regit: cuius typum representant officiales ecclesie sp̄itales & tēporales: vt sic ecclesiastica hierarchia congruē p̄fecte imitēf celestē. ar. ad hoc. r. r. di. ad hoc. p̄pter quod argumētum concludit q̄ iurisdicctio imperato: ex uirtute & auctoritate dependet summi pontificis. Patet etiā hoc ex quatuor: maximis cōcilijs generalibus: de quibus. r. vi. di. sicut. quibus imperato: res submiserūt. vt patet. r. vi. dist. canones. & c. sancta. & r. vi. dist. synodus. facit qd̄ nō. et̄ de usu. quia in omnib⁹. glo. j. Ite facit ad hoc. quia leges canonibus subiiciunt: p̄ canones corrigunt. nō ecōtra: q̄ nec dedignant sacros canones imitari. ad hec. r. di. c. i. et̄ r. ij. q. iij. §. hinc. etiā. et̄ de nō. op. mun. c. §. de secun. imp. c. si. in aur. vt deri. apud p̄p̄. ep̄. ad si. col. vj. i. aur. de ecclesia. tit. in prin. col. jr. & p̄ ista subiectio imperij ad ecclesiā factū op. & di. suscipitis. ¶ Si autē cōcedat q̄ electus in imperato: cōcorditer & canonicē: et̄ sola electio: ne ante confirmationē pape administrēt in regno alemānie & in imperio s̄m Innoct. & Otien. qui hoc nō. in. c. p̄ nerabile. et̄ de elec. dicit qd̄ q̄ illud ius sibi acquirat ex longa cōsuetudine que ius dat. et̄ de fo. cōpe. quū continet. cū si. uel forte ex ipsa ordinatione principij alemānie: cui se tamē iure pp̄io possunt subijcere saluo iure cuiuslibet superioris. unde post electionē canonicā et̄ cōcordē: nomen regis fortit. sed nō imperato: ante coronationē pape. vt p̄. c. venerabilen. ¶ Expeditis. r. l. ar. p̄mis de quibus mētionē feci in probemio in fine istius operis: sc̄s quoniam alij articuli ad supradictam materiā: & alias ecclesiasticas pertinentes. ¶ Articulus. iij. A

Sciendum etiā circa
 hec est q̄ a tēpore Constantini eligebantur imperato: es antiq̄ more: siue a p̄p̄o: siue a senatu: siue ab exercitu: & aliqñ de genere: & aliqñ nō. & iste modus uentus est in constantinopoli: que erat sedes & caput imperij sicut antiquit⁹ roma. r. vij. di. constantinus. qui quidē modus seruatus est usq̄ ad tēpore michaelis imperato: & Caroli magni: & fuit fere spatij quingentorū annorū: vt apparet in chronicijs. Constantinus em qñ cessit imperio occidētalī: vt d̄. p̄. c. constantin⁹. & Richardus narrat in chronicijs: elegit sibi in thracia quāntē grecia d̄: uib̄ uocata Byzantiū. r. iij. di. de cōstātinopolitana. quā rome fenoiū puilegij coquerit. r. iij. di. renouātes. ibi: sedē suā cōstituit. vñ dicit⁹ imperato: de impio occidētalī qd̄ syluestro pape donauerat: se nō amplius introrūmire nec sui successores debēt facere nisi ad ecclesie uocationē & defensionē: & si alio mō fit: usurpatius fit: sicut fecit p̄latin⁹ arrian⁹ & iulian⁹ apostata: & quidē alij de facto. nec papa possit licite alienare b̄n̄iū in occidēte: & donationē sibi factā a p̄latino. r. iij. q. ij. nō liceat pape. In d̄itate em̄ nihil imperato: h̄s facere rome nec in toto impio occidētis: hoc solo et̄ referuato: q̄ in currib⁹ uenibat roma: uocat⁹ ab ecclesiā succursum. In iustianus imperato: aduenit⁹ gorthis romā & eā infestātib⁹ misit belisariū nobile p̄ncipē patriciū ad subueniēdū summo pontifici & rome. Ad cui⁹ aduentū expulsū sunt gorthi de italia: vt h̄t ex historia logobardor. ¶ Per eundē modū logobardis ecclesiā grauātib⁹: quū iperū cōstātinopolitanū iā pene defeceret: uocat⁹ carol⁹ rex frācorū ab ecclesiā tpe hadriani & leonis successorū ei⁹: cui p̄ romanorū & logobardorū p̄fidorū eruti fuerāt oclī & lingua absilla: &

Imperatores christiani: qui mala morte finierūt. Prim⁹ fuit Iulian⁹ apollinaria: de quo. r. q. iij. iulianus. qui transuerberatus lācea mercurij militis iā mortui sibi apparentis occubuit. vt legitur in vitis patrū. Secundus Valens. de quo. j. dicef. Tertius Fridericus sc̄ds qui ab Innoctio. iij. deposit⁹. et̄ l. vi. de re iud. ad apostolice. Et etiā christus cuius uisces plenarie papa gerit: uerus etiā fuit dñs tēporalis ap̄paret et̄ eo qd̄ dicit magister in historijs: r. Amb. & Inno. iij. q. quū in die natiuitatis christi Octauianus cesar augustin⁹ in meridie in secreto suo cubili a sibylla tyburtina de cultu diuino: & quis uerus deus esset in hoc mūdo interrogat⁹. Quum dicta sibylla oraculo se dedisset: apparuit circa solē circulus aure⁹: & in medio circuli uirgo pulcherrima puerū gestans in gremio. Tunc sibylla inquit: respice imperato: Quū autē cesar stuperet uel dñm uocaret: audiuit uocē de celo dicentē: Hec est ara celi. dixitq̄ et̄ sibylla. Hic puer maior est re: idē ipsum adora. qd̄ fecit. Tūc p̄cepit ne quis uel deū ipsum adoraret uel dñm uocaret. ¶ Scribit etiā p̄ Innoct. iij. q. quū imperato: Fridericus a summo pontifice recepit coronā: simul & recepit ens fem in uagina: sed imperato: tūc ipsum. uide qd̄ scripsi. j. l. vij. ar. §. sed de p̄fecta. & illud. etiā euaginat et̄ uibrat: ad insinuandū suū ministeriū a papa procedere: & executionis officij post coronā. Quē ensē accepit petrus a christo quū dixit: Conuerte gladiū tuū in locū suum. Mart. r. vi. vbi Innoct. no. q. nō d̄. ut ab hęc: sed coquerit. ad defignādū q̄ ecclesia eo qñ uoluerit possit uti. unde dicit tuū. que etiā est sententiā Augustini cōtra faulstū: vbi dicta uerba p̄tractat. sicut etiā exponunt p̄ Archidiacono. magistrus meū dicta uerba. r. iij. q. vij. §. s. i. b. i. Conuerte gladiū tuū in uaginā & c. vbi dicit. est ergo iustus seruare nō abijcere: & ita uidef q̄ ecclesia adhuc habeat gladiū materialē. s. ar. cōtra. r. iij. q. ij. Inter hec. ibi: gladiū nō habet nisi spirituale: quo nō occidit. sed uiuificat. sed glo. ibi dicit sup̄ illud. gladiū nō habet quoad executionē. hoc ideo dico: q̄ imperato: habet illud a papa Joā. Ite coporalia ex spiritualibus dependēt: sicut corpus ex aia: quia nec mortū habet nisi ē anima. unde corpus est organū aie ad operā dum: vt philosophi tradunt. sicut ergo anima uirtutis corpus: vt instrumento: sic summus pontifex se habet ad imperato: vt spirituale ad tēporale: & uirtutis officij imperato: vt instrumento. ad hec faciunt. r. vij. dist. ecclesie mee. & c. victo. r. iij. q. v. p̄ncipes. Ite sicut angeli maioris uirtutis sunt q̄ orbis: & nobilitatis nature. & mouens excellē